

« Ua parau maira Iesu i te ahuru ma piti ra, E haere atoa anei outou ?

« Ua parau atura Simona Petero ia'na, E te Fatu, e haere ti'a matou ia vai ra ? tei ia oe ho'i te parau o te ora mure ore ra.

« Ua faaroo a'enei ho'i matou, e ua ite ho'i matou e, o oe te Mesia, te Tamaiti a te Atua ora ra » (Ioane 6:66–69).

Ua noaa mai ia Petero te mea ta te feia pee atoa i te Faaora e nehenehe e apo mai. No te riro mai ei taata pûpû ia'na iho ia Iesu Mesia ma te haapa'o maitai, e ti'a ia tatou ia farii Ia'na ei Taraehara e ia rave i te mea atoa i roto i to tatou mana no te ora ia au i Ta'na mau haapiiraa.

Ua hope e rave rahi matahiti ta'u i ora na e ta'u i haapii e ta'u i tavini, ua hope tau milioni maile ta'u i ratere na te ao atoa nei, i roto i te mau mea atoa ta'u i ite, hoê parau mau rahi ta'u e hinaaro nei ia faa'ite atu. O to'u ia ite no te Faaora, o Iesu Mesia.

Ua papa'i Iosepha Semita e o Sidene Rigidoni i teie parau i muri mai i te hoê ohipa mo'a tei tupu :

« E i teie nei, i muri mai i te mau parau faa'ite e rave rahi o tei horo'ahia no'na ra, o teie ho'i te parau faa'iteraa hopea roa ra, o ta maua e faa'ite atu nei no'na ra ; Oia ho'i te ora nei oia !

« No te mea ua ite mata'tura maua ia'na » (PH&PF 76:22–23).

Ta raua mau parau, o ta'u ia mau parau.

Te ti'aturi nei *au*, e ua papû roa ho'i *ia'u* e, o Iesu te Mesia, te Tamaiti a te Atua ora. Te ora nei Oia. O Oia te Fanau Tahī a te Metua, e « na roto ia'na, e no'na ho'i, te mau ao e hamanihia nei e i hamanihia na ho'i, e te mau taata ho'i no reira e mau tamaiti e e mau tamahine fanau ho'i ratou no te Atua ra » (PH&PF 76:24).

Te faa'ite nei au i to'u iteraa papû e, te ora nei te Faaora. Ua *ite* au i te Fatu. E ite au No'na. Ua ite au i Ta'na tusia rahi e To'na here mure ore no te mau tamarii atoa a te Metua i te Ao ra. Te horo'a'tu nei au i teie nei ite taa ê no'u, ma te haehaa, e ma te papû hope atoa râ, na roto i te i'oa o te Iesu Mesia, amene. ■

Na Elder William R. Walker
No te Hitu Ahuru

Ia ora ma te mau maite i te faaroo

E haamaitai-rahi-hia tatou tata'itahi mai te mea e, e ite tatou i te mau aamu o te faaroo e te tusia tei arata'i i to tatou mau hui metua ia tomo mai i roto i te Ekalesia a te Fatu

E mea au roa na'u te aamu o te Ekalesia. Peneia'e, mai ia outou e rave rahi, te haapuiahia nei to'u faaroo ia ite ana'e au i te faaroo faahiahia o to tatou mau hui metua tei farii i te evanelia e ua mau maite i te faaroo.

Hoê ava'e i ma'iri a'enei, 12 000 feia apî nehenehe no te mataeinaa hiero no Gilbert Arizona, tei faahanahana i te otiraa to ratou hiero apî na roto i te tahi mau ha'uti nehenehe, tapa'o faa'ite no to ratou hinaaro ia ora ma te parau ti'a. Te parau tumu no ta ratou faahanahanaraa « Ia ora ma te mau maite i te faaroo ».

E mea ti'a i te Feia Mo'a tata'itahi no te mau Mahana Hopea nei, ia fafau « ia ora ma te mau maite i te faaroo », mai tei ravehia e taua mau feia apî faaroo no Arizona ra.

Te na ô ra te mau parau no te himene e, « Mau maite i te faaroo ua poihere to tatou hui metua » (« True to the Faith », *Hymns*, n°254).

E nehenehe ta tatou e parau atoa e, « Mau maite i te faaroo ua poihere to tatou mau metua ruau ».

Ua uiui to'u mana'o e, ua ite anei teie feia apî oaoa no Arizona i to ratou iho aamu no te Ekalesia—ua ite anei

ratou i te aamu no te huru te riroraa mai *to ratou* utufare ei melo no te Ekalesia. E ohipa faahiahia roa ia ahiri e, ua ite te Feia Mo'a atoa no te mau Mahana Hopea nei i te mau aamu faa-fariuraa o to ratou mau hui metua.

Noa'tu e, e huaai outou no te mau melo matamua o te Ekalesia e aore râ, e ere, ua riro ia te faufaa ai'a o te faaroo e o te tusia o te mau Momoni matamua, ei faufaa ai'a no outou. E faufaa ai'a hanahana teie na Te Ekalesia a Iesu Mesia i te Feia Mo'a i te Mau Mahana Hopea Nei.

Hoê o te mau pene nehenehe roa a'e i roto i te aamu o te Ekalesia ua tupu ia i te taima a haapii ai o Wilford Woodruff, apotesolo na te Fatu, i te evanelia a Iesu Mesia i faaho'ihia mai, i te fenua Peretane i te matahiti 1840–10 noa matahiti i muri a'e i te faati'araahia te Ekalesia.

Ua faatumu o Wiford Woodruff e te tahi atu mau aposetolo i ta ratou ohipa i roto ia Liverpool e ia Preston, i Peretane, ma te manuia rahi. Ua pure tamau noa o Elder Woodruff, tei riro mai ei Peresideni no te Ekalesia, i te Atua ia arata'i ia'na i roto i teie ohipa faufaa. Na roto i ta'na mau pure ua

faaūruhia oia ia haere i te mau vahi rau no te haapii i te evanelia.

Ua haapii mai te Peresideni Monson ia tatou e, ia farii ana'e tatou i te faaūrua no te ra'i mai ia rave i te hoē ohipa—e rave i te reira iho taime—eiaha e faataere. O te reira mau te ohipa ta Wilford Woodruff i rave. Ma te avei'a maramarama no ô mai i te Varua ra ia « haere i te pae apatoa », fatata i tera iho taime ua reva o Elder Woodruff e ua ratere i te mau tuhaa no Peretane tei parauhia Herefordshire—fenua faaapu te reira i te pae apatoa too'a o te ra no Peretane. Ua farerei oia i reira i te hoē taata faaapu manu'ia tei parauhia o Ioane Benbow, e ua farii-poupou-hia oia i reira « ma te oaoa e te mauruuru » (Wilford Woodruff, in Matthias F. Cowley, *Wilford Woodruff: History of His Life and Labors as Recorded in His Daily Journals* [1909], 117).

Te vai ra i reira te hoē pūpū taata e 600 ratou, tei parau ia ratou iho

e, te mau taea'e tahoê, ua « Ua pure noa na ratou no te maramarama e te parau mau » (Wilford Woodruff, i roto *Te Mau Haapiiraa a te Mau Peresideni o te Ekalesia : Wilford Woodruff* [2004], 99). Ua tonono te Fatu ia Wilford Woodruff ei pahonora i ta ratou mau pure.

Ua hotu oioi te haapiiraa a Elder Woodruff, e e rave rahi tei baptizohia. Ua amui atu o Brigham Young raua o Willard Richards ia'na i Herefordshire, e ua manu'ia papū teie na aposetolo e toru.

I roto noa i tau ava'e rii, ua faati'a ratou e 33 amaa no te rahiraa e 541 melo tei amui mai i roto i te Ekalesia. Ua tere tamau noa ta ratou ohipa faahiahia, e i te pae hopea, fatata pauroa te mau melo no te pūpū, Te mau taea'e tahoê, ua baptizohia i roto i Te Ekalesia a Iesu Mesia i te Feia Mo'a i te Mau Mahana Hopea Nei.

O to'u mama tupuna o Hannah Maria Eagles Harris te hoē o te

feia matamua tei faaroo ia Wilford Woodruff. Ua faa'ite oia i ta'na tane, o Robert Harris Jr. e, ua faaroo oia i te parau na te Atua e te hinaaro ra oia e baptizo ia'na. Aita o Robert i maururu i te faarooraa i te parau a ta'na vahine. Ua parau oia e, e apee oia na muri iho ia'na no te haere e faaroo i te a'oraa e horo'ahia e te misionare moni, e na'na e faaafaro i te misionare.

Ua parahi oia fatata i mua roa i te amuiraa, ma te mana'o papū e, eita oia e fati, e peneia'e, na'na e faataupupu i te taata ratere haapii, tera rā, ua haaputapū oioi te Varua ia Robert, mai ta'na vahine atoa ra. Ua ite a'era oia e, e parau mau te parau poro'i o te faaho'i-faahou-raa mai, e ua baptizohia oia e ta'na vahine.

Ua aifaito to raua aamu no te faaroo e no te haapa'o i te tahi atu mau aamu e rave rahi tauatini : i to ratou faarooraa i te parau poro'i o te evanelia, ua ite ihora ratou e, e parau mau !

Mai ta te Fatu e parau nei, « E faaroo mai ta'u ra mamoe i to'u reo, e ua ite au ia ratou, e e pee mai hoi ratou ia'u » (Ioane 10:27).

I te faarooraa ratou i te reo o te Tia'i mamoe, ua pūpū hope a'era ratou i to ratou oraraa no te haapa'o i te evanelia e no te pee i te arata'iraa a te peropheta o te Fatu. No te pahono i te piiraa ia « haaputuputu i Ziona », ua vaiiho ratou i to ratou fare i Peretane, ua ratere na ni'a i te moana Atarane-tita, e ua haaputuputu e te Feia Mo'a i Nauvoo, Illinois.

Ua farii ratou i te evanelia ma to ratou aau atoa. A tamata ai ratou i te haamaui i to ratou nohoraa i roto i to ratou fenua apī, ua tauturu ratou i te paturaa i te hiero no Nauvoo na roto i te horo'araa i te ahururaa o ta ratou ohipa—pauroa te ahururaa o te mahana, e rave atu ratou i te ohipa no te paturaa i te hiero.

Ua oto roa to ratou aau i te faarooraa i te parau apī no te poheraa o to ratou peropheta here, o Iosepha Semita, e to'na taea'e o Hyrum. Ua tamau noa rā ratou i ta ratou ohipa ! Ua vai mau maite ratou i te faaroo.

I te taime a hamani-ino-hia ai te Feia Mo'a e a tiavaruhia ai i rapae ia Nauvoo, ua feruri o Robert raua o

Maria e, ua haamaitai-rahi-hia raua i te fariiraa i to raua mau oro'a i roto i te hiero, na mua noa a'e a ratere ai ratou na ni'a i te anavai Mississippi no te haere i te pae too'a o te râ. Noa'tu e, aita ratou i ite e, eaha te ohipa e tupu mai, ua vai papû noa râ to ratou faaroo e to ratou iteraa papû.

E ono tamarii ta raua, e ua ratere ratou na Iowa na roto noa i te vari paruparu no te haere i te pae too'a o te râ. Ua hamani ratou i te tahi faaearea no ratou i te hiti o te anavai Missouri i te hoê vahi tei parauhia i muri a'era o Winter Quarters.

Te tia'i nei teie mau pionie mätä'u ore i te arata'iraa mai roto mai i te aposetolo no te ite e, nahea e ahea e ti'a ai ia ratou ia haere i mua i te pae too'a o te râ. Ua faahuru-ê-hia râ ta ratou mau faanahoraa i te mea e, ua faatae mai o Brigham Young, te peresideni o te Pūpū no te Tino Ahuru Ma Piti, i te hoê piiraa i te mau tane ia tomo i roto i te Nuu o te mau Hau Amui no Marite i roto i te pūpū tei parauhia i muri a'era, te Nuu faehau Momoni.

O Robert Harris Jr. te hoê o te rahi-raa hau atu i te 500 pionie momoni tane tei pahono i taua piiraa ra no roto mai ia Brigham Young. Ua faaô oia ia'na i roto, noa'tu e, ua titauhia ia'na ia faaru'e i ta'na vahine hapû e e ono tamarii na'ina'i.

No te aha oia e te tahi atu mau tane i rave ai i te reira ohipa ?

E nehenehe e horo'a i te pahonora na roto i te mau parau a to'u metua tupuna. I roto i te hoê rata ta'na i papa'i i ta'na vahine i te taima a tape'a poto ai te pūpū faehau i piha'i iho ia Santa Fe, ua papa'i oia e, « E puai rahi to to'u faaroo (e ia feruri au i te mau mea ta Brigham Young i parau ia matou), te ti'aturi nei au i te reira mai te huru ra e, na te Atua Rahi iho i parau mai ia'u ».

Ei haapotoraa, ua ite oia e, te faaroo ra oia i te hoê peropheta na te Atua, mai te tahi atu mau taata. Tera te tumu i haere ai ratou ! Ua ite ratou e, ua arata'ihia ratou e te hoê peropheta na te Atua.

I roto â i taua rata ra, ua faa'ite oia i to'na mau mana'o aroha i ta'na vahine

e te mau tamarii, e te parau ra oia no ta'na mau pure tamau ia haamaitaihia ta'na vahine e te mau tamarii.

I muri iho i roto i te reira rata, ua parau oia i teie parau puai : « Eiaha taua e haamo'e i te mau mea ta oe e ta'u i faaroo e i ite i roto i te hiero o te Fatu ».

Ia apitihia mai to'na iteraa papû nei na ô e « te arata'ihia nei tatou na te hoê peropheta o te Atua », ua riro teie na faaararaa ei papa'iraa mo'a no'u.

Ahuru ma va'u ava'e i muri mai i to'na revaraa na muri iho i te nuu faehau, ua tahoê-faahou-hia o Robert Harris i ta'na vahine here o Maria ma te hau. Ua tape'a maite raua i te faaroo i te evanelia i faaho'i-faahou-hia mai i roto i te roaraa o to raua oraraa. 15 a raua tamarii, 13 tei tae'ahia i te paariiraa. To'u mama ruau o Fannye Walker, no Raymond, i Alberta, Canada, o te hoê ia o ta raua na 136 mootua.

Ua haapeu o mama ruau Walker i te mea e, ua tavini to'na papa ruau i roto i te nuu faehau Momoni, e ua hinaaro oia ia ite ta'na mau mootua paatoa i te reira. I teie nei, e papa ruau atoa vau, te ite nei au e, no te

aha e mea faufaa roa te reira no'na. Ua hinaaro oia ia faafariu i te aau o te mau tamarii i to ratou mau metua. Ua hinaaro oia ia ite ta'na mau mootua i ta ratou faufaa ai'a parau ti'a—no te mea, ua ite oia e, e haamaitai te reira i to ratou oraraa.

Rahi noa'tu to tatou iteraa e, ua natihia tatou i to tatou mau hui metua parau ti'a, rahi noa'toa'tu to tatou aravihi no te rave i te mau ma'itiraa paari e te parau ti'a.

E parau mau teie. E haamaitai-rahi-hia tatou tata'itahi mai te mea e, e ite tatou i te mau aamu o te faaroo e te tusia tei arata'i i to tatou mau hui metua ia tomo mai i roto i te Ekalesia a te Fatu.

Mai te taima matamua a faaroo ai Robert e o Maria ia Wilford Woodruff i te haapiiraa e i te faa'ite-papû-raa no ni'a i te Faaho'i-raa-hia mai te evanelia, ua ite a'era o Robert e o Maria e, e parau mau te evanelia.

Ua ite atoa raua e, noa'tu te huru o te mau ati e aore râ, te mau tamataraa ta raua e farii, e haamaitaihia raua no to raua mau-maite-raa i te faaroo. Fatata roa mai te huru ra e,

ua faaroo mai raua i te mau parau a to tatou peropheta i teie mahana, tei parau mai e, « Aita e tusia rahi atu... no te farii i te mau haamaitairaa o te hiero » (Thomas S. Monson, « Te hiero mo'a—e mori no to te ao nei », *Liahona*, Me 2011, 92).

Ua nana'ohia i ni'a i te hoê pae o te pene o te fenua Peretane teie mau parau, « E ti'a i ni'a i te tapono o te feia rarahi ». Ia haamana'o ana'e au i to tatou mau hui metua pionie faahiahia, te mana'o nei au e, te ti'a nei tatou *paatoa* i ni'a i te tapono o te feia rarahi.

Noa'tu e, na roto mai i te hoê rata na Robert Harris te parau a'o i te tae-
raa mai, te ti'aturi nei au e, e rave rahi mau hui metua o te hapono atoa i te reira huru parau poro'i i ta ratou mau tamarii e te mau mootua : Eiaha tatou e haamo'e i te mau iteraa ta tatou i farii i roto i te hiero, e eiaha tatou e haamo'e i te mau parau fafau e te mau haamaitairaa ta tatou tata'itahi e farii maoti a'e te hiero. A piti, eiaha tatou e haamo'e e, na te hoê peropheta no te Atua e arata'i nei ia tatou.

Te faa'ite papû nei au e, *na* te hoê peropheta a te Atua e arata'i nei ia tatou. Ua faaho'i mai te Fatu i Ta'na Ekalesia i te mau mahana hopea nei na roto i te peropheta Iosepha Semita, e eiaha tatou e haamo'e e, ua arata'i-hia tatou na te hoê ana'iraa peropheta mutu ore na te Atua mai ia Iosepha Semita e tae mai ia Brigham e na roto i te peresideni tata'itahi o te Ekalesia tei mono mai e tae roa mai i to tatou peropheta i teie mahana—Thomas S. Monson. Ua ite au ia'na, te faatura nei au ia'na, e ua here au ia'na. Te faa'ite papû nei au e, o oia te peropheta a te Fatu i ni'a i te fenua nei i teie mahana.

O te hinaaro hohonu o to'u aau, tae noa'tu i to ta'u mau tamarii, e to te mau mootua, ia faatura i te faufaa o to matou mau hui metua parau ti'a—taua mau pionie momoni haapa'o maitai ra tei farii ia tuu i te mau mea atoa i ni'a i te fata no te faatusia e no te paruru i to ratou Atua e to ratou faaroo. Te pure nei au ia ora tatou tata'itahi ma te mau maite i te faaroo ta to tatou mau metua i poihere. Na roto i te 'ioa maitai e te mo'a o Iesu Mesia ra, amene. ■

Na Elder L. Tom Perry

No te PÛpÛ no te Tino Ahuru ma Piti Aposetolo

Haapa'o na roto i to tatou faaroo rahi

Ua riro te haapa'o ei tapa'o no to tatou faaroo i roto i te paari e te mana o te mana faatere teitei roa a'e, oia ho'i, te Atua

Ua aano ta'ue noa ta maua te tuahine Perry mau pureraa pō utuafare i te mau monire atoa. E haere mai to'u taea'e, ta'na tamahine, to Barbara taea'e e te hoê fetii tamahine e ta'na tane, ua haere mai pauroa ratou e noho i to matou vahi. A tahi ra, mai te tau mai â o to'u vai-tamarii-raa, matou e noho tapiripiri faahou ai e te fetii, e haamaitairaa ho'i te reira no'u. I te matamua ra, ua ora na to'u utuafare i roto i te hoê pû fare tei reira te mau fetii o to'u metua vahine. E mea piri to ratou fare i to matou, o papa ruau Sonne i te pae apato'erau, e o tati Emma i te pae apato'a. I raro rii mai i te pae apato'a, te nohoraa ia o tati Josephine e i te pae hiti'a o te ra, i tera noa pu fare, o « tonton » Alama.

I to'u vai-tamarii-raa, pauroa te mau mahana, e farerei matou i te fetii, e taimete reira no te ohipa amui, no te ha'uti e no te paraparau. Eita e nehenehe e rave rahi roa i te ohipa maa-maa, e tae vave roa ino te parau faa'ite i te metua vahine. E mea taa ê te ao i teie nei—ua parare te rahiraa o te mau utuafare. E mai te peu tei piha'i iho rii ratou i te oraraa, eita'toa e nehenehe e parau e, e mea piri ratou. Atira noa'tu, e au atura ia to'u vai-tamarii-raa e

to'u nei oraraa i teie nei mai te ra'i te huru, tei piha'i iho noa te mau melo utuafare i te tahi e te tahi. E faahaama-na'oraa tamau te reira no'u no te faito mure ore o te utuafare.

A tupu ai au i te paariraa, e auraa taa ê to'u i to'u papa ruau. O vau te tamaroa matahiapo o te utuafare. Na'u e faaateatea i te hiona i ni'a i te haereraa i te tau to'eto'e e na'u atoa e tapu i te aihere i te tau ve'ave'a, i to matou fare, te fare o to'u papa ruau e tae noa'tu te fare o to'u na tati. E parahi noa to'u papa ruau i ni'a i te taupee o to'na fare ia tapu vau i te aihere. Ia oti ta'u ohipa, e parahirahi rii au e o o'na, no te paraparau rii. Ua riro taua mau taimete ra, ei mau haamana'oraa tao'a rahi no'u.

I te hoê mahana ua ani au i to'u papa ruau nahea vau ia ite e, te rave ra anei au i te mea ti'a noa, ua rahi ho'i te mau ma'itiraa i roto i te oraraa. Mai tei matarohia e a'na, ua pahono mai oia na roto i te hoê ohipa no roto mai i te oraraa faaapu.

Ua haapii mai oia ia'u no ni'a i te haapiipiiraa e piti puaahorofenua ia ohipa amui raua. Ua faataa mai oia e, e ti'a i na puaahorofenua ia ite noa e, o vai te raatira pupu. Hoê o te mau taviri no te haapapû i te tape'a-maite-raa